

SİMİT ve PEYNİR'le "BİLİM İNSANI ÖYKÜLERİ"

Grote
Reber

(1911-2002)

Yazan ve Çizen:
Bilgin Ersözlü

Yıl 1922. ABD'nin Illinois eyaletinde, Wheaton kentindeyiz.

Hah! Şu Tekboynuz Takımyıldızı'na komşu olan da Büyük Köpek Takımyıldızı... Kuyruğu bile var... Hemen haritada işaretleyeyim...

Hemen geliyorum anne.

Groteeee! Hava serinledi, hadi içeri gir artık. Hem bak, birzadan radyoda o sevdiğin program başlayacak.

Tekboynuz? Büyük Köpek? Bunlar ne acayip yıldız adları böyle?

Yıldız değil, takımyıldız. Belli ki gece gökyüzüne baktıklarında yıldız gruplarını daha kolay ayırt edebilmek için ilginç şeylere benzetmiş ve bunlar gibi akılda kalıcı adlar koymuş eski gökyüzü gözlemcileri.

Sayın dinleyiciler, Chicago radyosunun hazırladığı haberleri dinlediniz. Şimdi de radyo tiyatrosunu sunuyoruz. Eser: Ay'a Yolculuk. Yazan: Jules Verne. Radyoya uyarlayan...

Radyo tiyatrosu harika ama yayının yapıldığı yerden o kadar uzaktaki evlerimizdeki cihazlara bu ses nasıl iletiliyor, bir de onu anlasm.

Göğe olduğu kadar teknolojik gelişmelere de ilgi duyan Grote Reber bol bol araştırır, okur ve zaman içinde radyoların çalışma prensiplerini öğrenir. Öyle ki on beş yaşına geldiğinde kendi radyo alıcı ve vericisini yapacak kadar bilgilenmiştir.

Eveet, şimdi şu teli bobinin şurasına bağlayalım...

Aaa! Sanki televizyon izleyecekmiş gibi ailecek radyonun başında oturdular Peynirciğim, görüyor musun?

Evet... Radyo bir zamanlar en önemli iletişim ve eğlence aracıymış Simitçiğim.

Bobi mi? Bobi kim? Grote'nin köpeği mi? Teli niye Bobi'ye bağlıyor?

Ha ha ha! Deminki takımyıldızın adına takıldın sen galiba. Bobi demiyor, bobin diyor, bobin.

İçinde hem alıcı hem de bir verici barındıran radyo tesisatını kuran Grote, birkaç denemeden sonra kendi gibi amatör radyocularla iletişim kurmayı başarır.

Alo alo, burası Amerika Birleşik Devletleri Wheaton'dan yayın yapan Reber radyosu. Ben Grote Reber. Sesimi duyan var mı? Tamam.

Cızzt! Bızzt! Biraz cızırtı var ama sesini duyuyorum Grote. Benim adım da Frederick. Ama Toronto'daki bütün arkadaşlarım bana kısaca Fred der. Tanıştığımıza memnun oldum. Tamam.

Toronto! Yani ta Kanada'daki bir amatör radyocuyla mı konuşuyor Grote şu an? Hem de arada telefon kabloları filan olmadığı halde!

Evet Simitçiğim. Radyo dalgaları söz konusu olduğunda uzaklıkların pek bir önemi yoktur.

Grote Reber sürekli okuyup araştırarak bilgilerini artırırken radyo sohbetleri sayesinde tanıştığı, dünyanın farklı yerlerinde yaşayan ve kendi gibi teknolojiye meraklı insanlardan da çok şey öğrenir.

Üniversitede elektrik mühendisliği bölümünde okur. Mezun olunca radyo tasarlayan ve üreten bir firmada elektrik mühendisi olarak çalışmaya başlar.

Çalıştığı firma radyo teknolojisindeki gelişmelerin anlatıldığı bir meslek dergisine abonedir. Bir gün o dergiyi okurken gökyüzüne duyduğu ilgiyi yeniden canlandıracak bir habere rastlar.

Kesin uzaylılardır. Dünya'ya Yolculuk diye bir radyo oyunu yayını yapıyorlardır.

Ha ha ha! Sanmıyorum. Dur bakalım, Grote Abi bu konuya eğilecek anlaşılır.

Grote Reber, uzaydan geldiği düşünülen radyo dalgalarını daha iyi toplayacak bir radyo alıcısı düzeneği tasarlar...

Yani?

Yani bu sayede radyo dalgalarının kaynağını daha kesin belirleyebilecek.

Ve uzun çalışmaların ardından bu düzeneği evinin arka bahçesinde hayata geçirmeyi başarır. Bu, 9 metre çapındaki çanak anteniyle dünyanın ilk radyo teleskobudur.

Benim bu kadar büyük bir çanağım olsaydı ne yapardım, biliyor musun Peynir?

Herhalde içine çuvalarla kedi maması koyup kendine ve mahallenin bütün kedilerine nefis bir ziyafet verirdin. Ha ha ha!

İlk başlarda bu yenilik, yıldızların ışığın yanı sıra radyo dalgaları da yaydığını göz ardı eden bazı gökbilimciler tarafından pek anlaşılmaz.

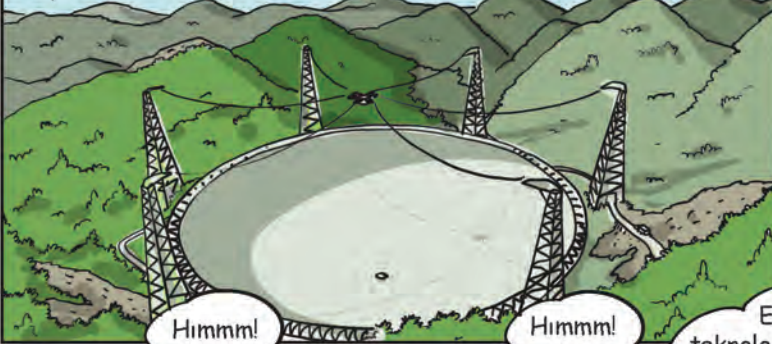

Eyyvah! Bunca zaman boşa mı uğraştı Grote Abi?

Yok canım, sanmam.

Ancak zaman içinde radyo teleskoplarının avantajları ortaya çıkmaya başlar. Radyo dalgaları ışığın geçemediği ortamlardan da geçebilmektedir. Örneğin gökadalardaki devasa gaz ve toz bulutlarının arkasında kalan yıldızlar ışık teleskobuyla görülemez ve gözlemlenemez. Ama bu yıldızların yaydıkları radyo dalgaları radyo teleskopla yakalanabilir ve yerleri ve büyüklükleri tespit edilebilir.

Hımmm!

Hımmm!

Bugün dünyanın pek çok yerinde, çok sayıda radyo teleskop var. Belki de ışığını asla göremeyeceğimiz yıldızlardan yayılan radyo dalgalarını yakalayabilen bu dev teleskoplar sayesinde çok daha detaylı gökyüzü haritaları oluşturuldu ve yaşadığımız evren hakkında bilgilerimiz çoğaldı. Radyo dalgalarıysa artık yalnızca radyo ve televizyonların değil, cep telefonlarının ve kablosuz internetin de çalışmasını sağlıyor.

Eh, o zaman bize de radyo teknolojisi bilgisini gökyüzüne duyduğu ilgiyle birleştiren mühendis abimiz Grote Reber'e...

Koca bir teşekkür etmek düşüyor.

